

76 10 85
10/409

A Magyar Cionista Szövetség Választmánya és Orsz. Intéző Bizottsága

jelentése

a Szövetség 5696. (1935/36.) évi működéséről

Közöljük t. Tagjainkkal, hogy az általános gyűléstilalomra való tekintettel az október hó 11.-re hirdetett közgyűlésünket elhalasztottuk. A közgyűlés időpontját közölni fogjuk. A közgyűlés elé terjesztendő jelentésünket alább közöljük.

A cionista világhelyzet

A zsidóság világhelyzete mindenkor fokmérője a népek politikai, gazdasági és kulturális állapotának. Az antiszemitizmus, mint a jelenkor gazdasági politikai és kulturális válságának kísérő jelensége, az elmúlt év folyamán mindenütt növekedett. Különösen Lengyelországban és Romániában lett katasztrofális a zsidóság sorsa, nem is szólva a német zsidók helyzetéről. A múlt évben hozott nürnbergi zsidótörvények egyenesen a zsidóság emberi méltóságának megalázását jelentik. A németországi események, amelyek a nürnbergi törvények meghozataláig talán nagyarányú kilengéseknek voltak tekinthetők, a nürnbergi pártnapon hozott intézkedésekkel a német zsidóság permanens pusztulását idézték elő. Az elmúlt év folyamán még olyan államokban is, ahol azelőtt szó sem volt durva antiszemitizmusról, felütötte fejét a zsidógyűlölet.

A zsidóság e szomorú napjaiban mindjobban érzi együvé tartozandóságát és a zsidó renaissance-mozgalom erősödése világszerte azt mutatja, hogy a szétszórt zsidó nép a belső kapcsolatokon kívül közös intézmények létrehozásával is kifejezésre akarja juttatni azt, hogy a világ minden táján szét szórva élő zsidóság ugyanaz a nép és sorsa közös. Az ez év augusztus 8—14 között megtartott genfi zsidó világkongresszus kísérlete is mutatja, hogy a világ zsidósága kezdi átérezni az együttes fellépés szükségességét.

A 19. luzerni cionista kongresszus, amely a revizionisták részvétele nélkül a múlt év augusztusában folyt le, az egység és együttműködés kongresszusa volt. A koalíciós Executiva és Weizmannak a Világszervezet elnökévé történt újból való megválasztása az egész cionista világnak reményt adott a cionista munka nagyarányú megvalósítására. A kongresszus egyik nagy eredménye a Mizrachival való együttműködés megteremtése volt. Ben Gurion nagyszabású kolonizációs terve elé, amely 25 év alatt 1 millió zsidó család Palesztinában való letelepítését célozta, az egész cionista világ nagy reményekkel nézett. Nem

a cionista mozgalom vezetőit, vagy az általuk folytatott politika irányát kell okolnunk azért, hogy a nagy reményekkel lefolytatott kongresszus terveiből nem valósult meg a mai napig annyi, amennyit mindannyian szerettünk volna.

AZ ARAB ZAVARGÁSOK

Mindjárt a kongresszust követő időben az 1933. év óta tartó nagy gazdasági fellendülés Palesztinában nagymértékben csökkent, aminek oka elsősorban az volt, hogy az olasz-abesszini konfliktusból könnyen várható volt egy angol-olasz háború kirobbanása. Az így kiváltott ideges bizonytalanság következtében Palesztinában a gazdasági válság jelei mutatkoztak. Különösen az építkezés beszüntetése munkanélküliséget idézett elő. Ugyanakkor azonban a nagyarányú német bevándorlás, amely egyúttal hatalmas tőke beáramlással járt, ez év elején a palesztinai gazdasági helyzetre kedvező hatást gyakorolt. A fokozódó gazdasági konszolidációt azonban kettétörték a szélsőséges arab nacionalista ifjúság által kezdeményezett arab zavargások.

A palesztinai főkormányzó a múlt év december 21-én az araboknak, december 22-én pedig a jisiv képviselőinek előterjesztette a Törvényhozó Tanács tervét. Ezen tervet szerint a Törvényhozó Tanács 28 tagból áll, akik közül 5 hivatalnok, 11 kinevezett és 12 választott tag. A jisivot ebben a testületben a tervezet szerint 3 választott és 4 kinevezett tag képviselte volna. E Törvényhozó Tanács inkább tanácsadó szervnek, semmint tényleges törvényhozó testületnek volt szánva. A tulajdonképeni hatalom a főkormányzó kezében maradt volna továbbra is. A zsidóság képviselői a tervezetet azonnal elutasították, mivel a Legislative Council fenti formájában a palesztinai zsidóság jelenlegi számarányából kiindulva, kisebbségi státust állapít meg. Az arabok néhány hétig tartó gondolkodás után szintén a tervezet ellen foglaltak állást. Ugyanakkor azonban előterjesztették követeléseiket, amely egy

demokratikus kormány létesítésére irányult, a zsidó bevándorlás és földvásárlás betiltását kívánta. A Palesztinában amúgy is kiélesedett helyzetet erősen befolyásolta a Törvényhozó Tanáccsal kapcsolatos angol parlamenti vita lefolyása, amely a tervezetnek a napirendről való levételét eredményezte, ezzel azt a látszatot keltette fel az arabok vezetőiben, hogy az angol közvélemény cionista befolyás alatt áll.

Az április 19-én kezdődő arab zavargások, amelyek már is sok emberéletet követeltek áldozatul és rengeteg anyagi kárt okoztak, nem kizárólag a mindenre elszánt terrorista bandák akcióját és a csőcselék rombolni akarását fejezik ki, hanem egy, az ujkori nacionalista jelszavakban felnövekedett arab fiatalság politikai magatartását juttatják kifejezésre. A nagyarányú palesztinai zsidó bevándorlás (1934-ben 12354, 1935-ben 65854 zsidó vándorolt be Palesztinába) a zsidóknak kulturális, de főképen gazdasági előretörését biztosította és az arabok előtt felkeltették a féltékenységet és irigységet a zsidó munkája iránt. A zsidó felvilágosodás és a zsidó kultúra véget vetett annak a középkori viszonyoknak, amely az effendik és a fellahok között évszázadok óta fennállott. Noha a palesztinai arab földesurak azelőtt nem álmodott magas áron adták el földjeiket a zsidóknak, az ezáltal elért hasznukat részben ellensúlyozta a magas munkabér, amelyet fizetniük kellett arab munkásaiknak a zsidók által fizetett magas munkabérek hatása alatt. Attól való féltelmük, hogy a zsidóság rövid időn belül többségbe jut és kiveszik kezükből a politikai hatalom, szintén táplálta ellenszenvüket a zsidók iránt.

A palesztinai arab politika nem egységes. Nemcsak a családok között a hatalomért való vetélkedés, hanem a politikai irány is több pártta osztja az arabságot. Azonban attól való féltelmük, hogy a zsidók többségre kerülnek, bizonyos mértékig egyesítette őket. Féltelmük növeléséhez hozzájárult egyrészt bizonyos cionista csoportok politikai programjának tülerős hangoztatása (...zsidó állam a Jordán mindkét

partján"). de másrésről — és talán ez a fontosabb. — a gazdasági életnek olyan irányban való kiépítése, amely lépten-nyomon a zsidó jelleget mutatja. Az arabok félelmét megerősítette az Executívának politikai sikere Angliában.

Az arab politikai vezetés ma már nem annyira a Legfelsőbb Arab Tanács kezében van, hanem a jelenlegi arab politikát egy — legalább a látszat szerint elszántságot sejtető — ifjúság döntően befolyásolja. Ez az ifjúság külföldön tanult és a pánizlám eszmékhez az újabbkori nacionalista teóriákat kapcsolja.

A mi érvelésünk, amelyekkel azokra a gazdasági előnyökre hivatkozunk, amelyeket az egész Palesztina számára teremtetünk, ez előtt a szélsőséges nacionalista beállítottságú ifjúság előtt értéktelen. Éppen úgy nem méltatják erkölcsi és történelmi érveinket sem.

Az abesszin konfliktus után ez előtt az ifjúság előtt egy hatalmas, egységes arab impérium vágyálma lebegett, amelyet egy új világháború fog megteremteni. Mindehhez pedig hozzájárultak a szíriai arabok nyugtalanságai, amelyekkel szemben Franciaország politikája engedékeny volt.

A szíriai események lebegtek a nacionalista beállítottságú palesztinai arab ifjúság előtt, amidőn politikai céljuknak elérése a sztrájkot, a zavargásokat és a terror-cselekményeket választották.

AZ ANGOLOK POLITIKÁJA

A több, mint 5 hónapja tartó zavargások joggal vetik fel a kérdést, hogy az angol hatalom miért nem csinált rendet és még inkább annak a kérdésnek felvetését teszi indokolttá, hogy a 100.000 főnyi zsidóság, hogyan tűrhette mozdulatlanul ezt a provokációt. A második kérdés válaszát a zsidóság politikai érettsége adja meg és nem gyávasága vagy félelme. A jisuv vezetősége jól tudja azt, hogy minden megtorlás a jisuv részéről csak ártana a cionizmus eddigi eredményeinek s teljesen megsemmisítené az öt évtized küzdelmes munkájának eredményét. A jisuv vezereinek szavára hallgatva lábbal tett fegyverrel áll és az önvédelem türelmet igénylő, de hasznos politikáját követi. Ezzel hallatlan bizonyítékát adta fegyelmettségének.

Az angolok palesztinai politikáját illetőleg tudnunk kell azt, hogy: az angol politika irányát jórészt Angliának Indiához fűződő érdekei határozzák meg. Palesztina, mint híd áll Afrika, Európa és Ázsia között és jelentőségében az utóbbi időben még növekedett, amióta Angliának katonai po-

ziciója Egyiptomban gyengült és Palesztina úgy az indiai szárazföldi, mint légi útnak fontos állomása lett, nemkülönben Haifának, mint a mossuli petróleum-vezeték végállomásának és különösen, mint hadikikötőnek a kiépítése által.

Az eddigi jelek szerint nincs okunk kétségbevonni azt az ismételt kifejezett hivatalos angol megnyilatkozást, mely szerint Anglia magát a Balfour-deklarációban lefektetett elvek végrehajtójának tekinti és Palesztina politikájában a mandátumból folyó kötelezettség irányvonalától nem hajlandó eltérni. Tagadhatatlan, hogy az arab zavargások során voltak napok és hetek, mikor a zsidóságban komoly kétségek támadtak ez irányban. Ám ha a szemléletünk köréből egyes bántó, vagy aggasztó események önálló vizsgálatát ki-keresztjük és a lényegre tekintjük, vagyis azt, hogy érte-e csorbulás a zsidóság jogállományát és politikai pozícióját, el kell ismernünk, hogy erről szó sem lehet és az az érzésünk, hogy a megpróbáltatások hosszú hónapjai után nem ez lenne a helyzet, ha Anglia Palesztina politikáját döntően nem befolyásolta volna a Balfour-deklarációban lefektetett ígéret és az a körülmény, hogy a zsidóság ebben az ígérethez bízva olyan áldozatokat hozott, amelyek által magát az ígéret betartására érdemessé tette.

A mi eddigi palesztinai gazdasági és kulturális teljesítményeink erős érvelésszolgálnak számunkra politikánkban Anglia előtt. Ugyancsak fontos erkölcsi jelentőségű érv a jisuvnak csodálatraméltó magatartása. Ezek az érvek sokkal nagyobb jelentőségűek, mint annak kizárólagos hangoztatása, hogy nekünk Palesztinára történelmi jogaink vannak. Felvilágosítás, pozitív teljesítmények, méltóságunk megőrzése és a szenvedélyek kikapcsolása hozta meg számunkra az utóbbi hónapok politikai sikereit. De az angol kormány palesztinai politikájához tudnunk kell még azt, hogy az angol kormány előtt mindig annak a kérdésnek a mérlegelése áll, vajjon lehetséges-e enyhébb eszközök által megakadályozni a vérontást és a palesztinai arab zavargásoknak a szomszéd arab államokba való áttérést, tekintettel épen a Földközi-tenger medencéjében az utóbbi években történt változásra.

Anglia Palesztinába a legutóbbi időben nagyarányú csapatszállításokat eszközölt új katonai parancsnok vezetésével. Ennek következtében egyúttal a palesztinai kormányzó jogköre is korlátozódik. Reméljük, hogy egy új, energikus korszak következik be az angolok palesztinai politikájában.

AZ ORSZÁGÉPÍTÉS FOLYIK TOVÁBB

A palesztinai új helyzettel kapcsolatban a cionista politikának nemcsak az a feladata, hogy a palesztinai zsidó-bevándorlás — még mindig fenyegető — esetleges átmeneti felfüggesztése ellen harcoljon és minden energiáját erre fordítsa, hanem még inkább annak az anyagnak előkészítésére kell erejét koncentrálni, amelyet a közeljövőben Palesztinába küldendő vizsgálóbizottság, Royal Commission elé kell terjeszteni. E széles jogkörrel felruházott bizottság ugyan nem teheti vizsgálat tárgyává magát a mandátumot, hanem az a feladata, hogy „kivizsgálja a zavargások okait”, valamint az arab és zsidó panaszok helytálló voltát. *Téves és káros az a cionista felfogás, amely ennek a bizottságnak a hozzájárulását kívánja a cionisták részéről, ellenkezőleg az észszerű cionista politika ezzel a bizottsággal való kollaborációnak szükségességét írja elő.*

A palesztinai eseményekkel kapcsolatban a cionista Executiva teljesítményei rendkívüliek voltak, ezt minden cionista politikai pártnak kivétel nélkül el kell ismernie.

A Legislative Council felállításának meghiúsítása és a bevándorlás ideiglenes felfüggesztése ellen vitt sikeres politikai harc mellett rá kell mutatnunk még olyan eredményekre Palesztinában, amelyek az Executívának és a Jisuvnak politikai erejét mutatják. Ezen eredményeknek egy része az arab zavargásokkal kapcsolatos sikeres politika vívmányai. A jisuv biztonsága, ha számunkra kissé lassú tempóban is, javult az utóbbi időben, amennyiben 2800 zsidó segédrendőrt alkalmazott a kormány és 1400 főnyi felfegyverzett zsidó őrséget engedélyezett. A kolóniák számára megengedték hivatalosan is a fegyverek tartását. Növekedett a zsidó munkások száma a kikötőben, az új útépítéseknel, a vasútnál, ahol eddig legnagyobb részben arab munkásokat foglalkoztattak. Az utóbbi hónapok alatt a külföldi piacoktól való függetlenítés terén mutatkoznak nagy eredmények, a Toceret Haarec (hazai termékek) nagy jelentőségének propagálása által. Különösen a vegyesgazdálkodás és a zsidó mezőgazdasági telepek fejlődtek. Az építkezés csökkenése révén a telekárak is csökkentek és megszűnt az annyira káros telekspekuláció. A magas mukabérek, amelyek a mezőgazdaságokból a városba csalták a munkásokat, eltűntek, ami által a városokba tódult munkásság visszaáramlott a kolóniákba. A tel-avivi kikötő engedélyezése, amely szintén az arab zavargások révén elért eredmény, a jövőben a zsidó országépítés elsőrangú tényezője lesz. Ugyan-

csak az utóbbi hónapok eseményeivel kapcsolatos azoknak az utaknak az építése, amelyek kizárólag zsidó földet vezetnek keresztül és így az arablakta területeket elkerülve. Lényegesen hozzájárulnak a közbiztonság növeléséhez. A jisuv régi kívánságát teljesítette a palesztinai kormányzat akkor, amikor az államhivatalokat a zsidólakta centrumokba helyezte át.

A cionista Aktions-Komitee, amely augusztus 25-31-én Zürichben tartotta ülését és a Jewish Agency Administrative Committée-jének ezt követő londoni ülése a palesztinai Executiva mellé egy 21 tagból álló állandó politikai bizottságot választott.

MI A TEENDŐ?

Tisztában kell lennünk azzal, hogy nem elégséges számunkra az elfogadhatatlan arab követeléseket egyszerűen

Bizaron-t, amely 300.000 fontnak 2 hónapon belül való előteremtését célozza. A Mifal Bizaron, amely a palesztinai építőmunka védelmére, biztonságára és gazdasági és kulturális pozíciók megerősítésére szolgál, lesz a galut válasza a jisuvnak. Az országépítés a zavargások óta rendületlenül folyik tovább, egy percre sem állt meg az élet. Az egész jisuv ökölboszorított kézzel állja a harcot, de épít tovább.

Ebben az évben közel 25.000 zsidó vándorolt be Palesztinába, köztük 2500 olyan, aki 1000 fontnál nagyobb tőkét vitt be. Július, augusztus hónapban 91 háromemeletes épületet kezdtek építeni Jeruzsálemben és Haifában. Egymagában Tel-Avivban jelenleg 64 kétemeletes ház van építés alatt. Az Anglo Palestine Bank, a legnagyobb palesztinai zsidó pénzügyintézet, kimutatást közöl az év első öt

évtől, amelyet az egész zsidó nép érdekében meg kell harcolnia.

A számszerű adatoknál azonban a palesztinai országépítésnek biztosabb záloga a zsidó lélek magatartása: az hogy pl. amidőn egy iskolában egyszer egy bomba robbant, nem volt egyetlen egy anya sem, aki másnap visszatartotta volna gyermekét az iskolából.

Tisztában vagyunk azzal, hogy országépítés nem történhet véraldozat nélkül. De gyenge politika az, amely mártírokat teremt. Az angol politika pedig úgy a zsidók, mint az araboknál mártírokat teremtett. Elismerjük azoknak a védelmi intézkedéseknek jelentőségét, amelyet a palesztinai kormányzat eddig foganatosított, de hangsúlyozzuk, hogy mindez késve történt. Sok zsidó, arab és angol életébe került az angol politikának halogató magatartása és gyakran tapasztalható erélytelensége. Az események nem fajultak volna

akkora mértékben, ha a palesztinai igazgatás mindjárt kezdetben volna a zsidó népnek az önálló jogát. Az eddigi angol politika elmaradt arra, hogy az arabok angol impérium gyengeségét kihasználva keltse fel a zsidóság egyes rétegeiben bizalmatlanságot az angol mandátum iránt. Anglia eddigi politikája az arabok, mint a zsidókkal szembeni kímélő volt, mert uralmát az arabok felé csakis szilárdaság mutatva és a zsidóság felé pedig a bizalmatlanság teremtésével tudja fenntartani.

Ami hoz a jövő, mindenki előtt egy azonban biztos: a zsidó nép, a palesztinai országépítés szent ügyéért annyit áldozott, jogairól nem mondani és tovább folytatja azt a harcot, amelyre az isteni és emberi törvények szerint joga van.

Közljük t. tagjainkkal, hogy október hó 14-én, szerdán este 8 órakor és ezután minden szerdán este helyiségeinkben klub-összejevetelt tartunk, amelyre a Szövetség t. Tagjait és a Tagok által bevezetett vendégeket várjuk.

Minden klub-összejevetelen az Intéző Bizottság egy-egy tagja tart beszámolót a hozzánk érkezett sürgönyök és jelentések alapján a palesztinai helyzetről, a világ zsidóságának aktuális eseményeiről, stb., amelyet megbeszélés követ.

A Klub-estéink megrendezésében a Wizo is résztvesz.

Klub-estéinken bel- és külföldi zsidó ujságok állanak t.

Vendégeink rendelkezésére.

Tagjainkat és k. Hozzátárolóikat szeretettel várjuk.

Klub-estéinkre külön meghívót nem küldünk ki.

zsidó népért. Ha a jisuv lemondott volna a további bevándorlás követeléséről és a palesztinai országépítés tartós továbbfejlesztéséről, már régen könnyű és olcsó békét köthetett volna az arabokkal. A mi feladatunk, galuti zsidóság feladata: bizalom a cionista vezetőség iránt és anyagi erők rendelkezésre bocsátása.

Az Aktions-Komitee a rendkívüli idők által szükségessé vált, rendkívüli kiadások és beruházások fedezésére, a normális költségvetésen túl, külön akciót indított meg, a Mifal

dó hősi halottja áldozott életével közös, nagy eszménknak. A honfoglalásban elesettek emléke kötelez bennünket a további munkára. Folytatniunk kell azt a művet, amelyet megkezdtünk és amelynek áldozatai Erec Izrael felépítésének zsidó mártírjai, Izrael népe tartsa meg szent emléküket az idők beteljesüléséig.

Nagy veszteség érte ebben az évben a cionista világmozgalmat Nahum Sokolow-nak, a Cionista Világszervezet díszelnökének elhunytával. Herzl, Nordau, Achad Haam mellett, az ujkori zsidóság egyik nagy vezére szállt vele

emlékét mindenkor kegyelettel fogjuk megőrizni.

A Palesztina-építés egyik kiváló vezetőjét veszítettük el Lord Reading-ben, aki politikai súlyával és előkelő pozíciójával különösen Palesztina gazdasági felépítésének volt kiváló kezdeményezője.

Jelentésünk írása közben kaptunk hírt Tel-Aviv polgármesterének, Meir Dizengoff-nak haláláról. Dizengoff-ban, a cionizmus egyik nagy pionir alakja távozott, akinek emlékét az általa alapított és naggyá fejlesztett 150 ezer tisztán zsidó lakosú város, Tel-Aviv

mindennél beszédesebben és maradandóbban örökíti meg.

A magyar cionisták közül *dr. Lázár Lajos* hagyott itt bennünket. A közszeretnek és közmegbecsülésnek örvendő elvbarátunk halála nagy vesztesége a zsidó filmnek és a Palesztina-irodalomnak.

A Magyar Cionista Szövetség működése

A MAGYAR ZSIDÓK SORSA

A magyarországi cionizmus helyzete mindenkor függ a cionizmus világhelyzetétől. Vannak azonban ugyanakkor speciális magyar körülmények, amelyek a magyarországi cionista mozgalmat függetlenül a cionizmus világhelyzetétől befolyásolják. A Magyarországon élő 450.000 főnyi zsidóság a zsidó renaissance-mozgalomba még máig sem kapcsolódott be abban a mértékben, amelyet száma és körülményei tőle megkövetelnek. A magyar zsidóság asszimiláns felfogása szinte érthetetlen módon még ma is sziget a környező államok zsidóságának zsidó öntudatra ébredése mellett. A magyarországi zsidóság a hitközségi élet kisebb-nagyobb jelentőségű ügyeiben éli ki magát és nem veszi észre, vagy legalább is nem akarja észrevenni azokat a határozatos változásokat, amelyek az emancipáció fenykorát a jelentől elválasztják. A zsidóság politikai, gazdasági és kulturális térvesztése olyan világjelenség, amelyet a magyar zsidóság is nagyon érez. A különbség csak az, hogy a magyar zsidók legnagyobb része ezt a folyamatot átmeneti jelenségnek tartja, amely szerinte szoros kapcsolatban áll a gazdasági depresszióval, míg külföldi testvéreink elismerik, hogy ez a jelenség a világ politikai, gazdasági és kulturális struktúra változásának szerves következménye. Míg a magyar asszimiláns zsidóság megelégszik azzal, hogy tényeket elhallgat, ha már fel is ismerte a bajt, a külföldi zsidóság a felismerés mellett, megtalálta a pozitív segítség eszközeit is. Pedig a magyar zsidóságnak is be kell látnia, hogy emellett a zsidó politika mellett, már a következő generáció jövője sincs biztosítva. Éppen a magyar zsidóság rohamos pusztulása szolgál intő példaul arra, hogy helytelen úton jár. A születéscsökkenés mellett, az áttérési hullám emelkedő görbéje jele annak, hogy a magyar zsidóság vezetőitől más politikát követel a magyar zsidóság sorsa. De ettől a generációtól a zsidó renaissance-mozgalom nem várhat sokat. Akkor, amidőn a zsidóság hivatalos

Alig néhány hónappal ezelőtt húnyt el *dr. Baltazár Dezső*, tiszántúli ref. püspök, a feltámadó Szentföld igazi barátja, a polgári szabadság, a jogegyenlőség nagy harcosa. Emlékének mindenkor kegyelettel fog adózni a magyar zsidóság.

lapjában a szellemi átrétegződés szükségességéről cikkeznek, ugyanakkor amidőn hova-tovább a zsidóság proletárosodása és a zsidó ifjúság helyzete kétségbeejtő, reménytelennek látszik minden olyan jószándékú kísérlet, amely a hivatalos magyar zsidóságot közelebbhozza az új zsidóság gondolatához. A magyarországi zsidó renaissance-mozgalom megerősödését kizárólag a jövő zsidó generációtól remélheti. Ha lassan is, már érezhető ennek az új generációnak a munkája, amely hivatva van irányt mutatni a magyar zsidóság jövőjének. A magyar zsidóságnak az európai zsidóság életében történelmi szerep vár. Mert száma és kultúrája arra predesztinálja, hogy a németországi zsidóság pusztulása után átvegye a német zsidóság vezetőszerpét az európai zsidóságban.

A fentvázolt speciális magyar zsidó helyzetből szinte önként adódik a magyar cionizmus helyzete. A magyar cionista mozgalom lendületes felfelé ívelését, amely a legutóbbi évek kitarító munkájának nehezen elért eredménye volt, az arab zavargásokkal kapcsolatos palesztinai helyzet ebben az évben károsan befolyásolta. Míg más országokban a Palesztina-építés veszélyeztetettsége a cionista akarás megerősödését eredményezte, a magyarországi asszimiláns tömegek sajnos sokszor kárörvendve tekintettek arra a küzdelemre, amelyet a palesztinai munkánk megvédése érdekében kellett kifejtünk.

KÜLSŐ AKADÁLYOK

A cionista munka előbbrejutását akadályozó belső gátló körülmények mellett ki kell azonban emelnünk néhány olyan külső momentumot is, amely munkánkat szintén károsan befolyásolta és amelynek elhallgatása számolónkat nem tenné teljessé. Meg kell itt emlékeznünk a közigazgatási hatóságoknak ebben az évben velünk szemben tanúsított egynéhány olyan intézkedéséről, amely az egyéb okokon kívül munkánkat szinte megakasztotta. Ebben az évben történt meg először, hogy a budapesti rendőrség külföldi

előadót nem engedélyezett. Enelkül pedig fejlődő cionista mozgalom Magyarországon el nem képzelhető. Ez év tavaszán egy emlékezetes illegális ifjúsági szervezkedéssel kapcsolatban Szövetségünk egyik ifjúsági csoportját belekeverték ebbe az ügybe: noha számkra az ügy a legrövideb időn belül tisztázást nyert, a jobboldali sajtónak rágalomhadjárata magát a Szövetséget sem kímélte.

Ezen körülmények folytán Szövetségünk ezévi munkássága nem annyira a cionista eszme szélesebb körben való terjesztését, mint inkább a meglévők konzerválását és egy jobb idők számára való átmentését célozta. A Cionista Szövetség Országos Intéző Bizottsága és a budapesti egyesület tisztikara megragadott minden alkalmat, hogy dolgozzék a zsidó renaissance-mozgalom magyarországi előbbre vitelén és a széles zsidó néprétegeknek a Palesztina-munkába való bekapcsolásán.

A HITKÖZSÉGI ZSIDÓ NÉPPÁRT

Meg kell itt emlékeznünk elsősorban a Magyar Cionista Szövetség vezetőségének, a Pesti Izraelita Hitközséggel kapcsolatos munkájáról. A Pesti Izraelita Hitközség ezévi képviselőtestületi választására külön pártot alakítottunk Hitközségi Zsidó Néppárt név alatt. Ezzel a lépéssel nem személyi ambíciókat akarunk kietégiteni és nem az egyéni érdek vezetett bennünket hanem kizárólag az egész magyarországi zsidóság ügyét akartuk szolgálni akkor, amidőn szót kértünk a Pesti Izraelita Hitközség ügyvitelében. A párt jól átgondolt, az egész pesti zsidóság számára fontos programmal indult a választásokon. A párt munkája ellen, amely az egész ország zsidó közvéleményében igen kedvező fogadtatásra talált, kezdetben a Pesti Izraelita Hitközség sajtója, majd a jobboldali antiszemita lapok intéztek koncentrikus támadást, azzal, hogy a Hitközségi Zsidó Néppárt nemzeti kisebbséggé akarja a zsidóságot Magyarországon szervezni. A lapok támadásaihoz hozzájárult a hatóságok munkája, amely a pártot működésében teljesen megbénította. Fenti okok következtében kényszerült a párt munkáját beszüntetni és a Pesti Izraelita Hitközség hivatalos pártjával meg egyezést létesíteni. E megegyezés alapján most először kerültek be cionisták a Hitközség képviselőtestületébe a cionisták jelölése alapján. A Pesti Izraelita Hitközség vezetősége a Hitközségi Zsidó Néppárt legfőbb program-pontjainak megvalósítását, amelyek a választójogi reformra és a Palesztina-munka támogatására vonatkoznak, a hitközségi képviselőtestület jövő muu-

kájának programjába beiktatta. A Hitközségi Zsidó Néppárt által a képviselőtestületbe és a választmányba beküldött tagok úgy a plénumban, mint pedig az egyes szakbizottságokban minden törekvésükkel a Hitközségi Zsidó Néppárt programjának megvalósításáért dolgoznak. A képviselőtestületi tagok közül *dr. Miklós Gyula* a jótékonyági ügyosztályban emelt szót a hachsarák támogatásáért. a pénzügyi és intézményi bizottság legutóbbi ülésén *dr. Fried Frigyes* a zsidókórház kibővítéséért és a hitközség tisztviselői kara jelentékeny részének véglegesítéséért. *dr. Richtmann Mózes* pedig a Szabadegyetem, a hitközségi könyvtár és az oktatás reformja érdekében szólalt fel.

A PESTI IZR. HITKÖZSÉG ÉS A PALESZTINA-MUNKA

A Pesti Izraelita Hitközség a Palesztina-munkába a tárgyalások kezdetén a Magyar Zsidók Pro-Palesztina Szövetsége által kívánt résztvenni. Sajnos, ezt az együttműködést oly feltételekhez kötötte, melyet sem a MCSz vezetősége (Intéző Bizottság és Választmány), sem a központi cionista intézmények elfogadni nem tudtak. Miután a Pro-Palesztina Szövetségen keresztül történő Palesztina-támogatás a hitközség részéről megheiusult, a Pesti Izraelita Hitközség sajátos módon, önállóan kíván bekapcsolódni az egész világ zsidóságának közös Palesztina-akciójába. Az a mód, ahogyan a Pesti Izraelita Hitközség vezetősége a palesztinai zsidó országépítő munka támogatását felfogja, mindenképpen eltér a cionisták álláspontjától, amely konstruktív módon kívánja a Nemzeti Otthon felépítésének ügyét szolgálni. A Pesti Izraelita Hitközség az őszi nagy ünnepek alkalmából a templomokban osztogatott emlékezetes röpirata dimинуálja a Zsidó Nemzeti Otthon ügyét és alkalmas arra, hogy a magyarországi zsidó tömegek teljesen téves nézőponthól ítélhessék meg azt a heroikus munkát, amit a palesztinai pionirok végeznek. Valóban elhisszük azt, hogy akadnak magyar zsidók, akik Palesztinában a jelenlegi viszonyok között nem találták meg gazdasági álmaik beteljesülését, de ezeknek sorsa semmiképpen sem érintheti azoknak törekvését, akiket Palesztinába nem egy gazdasági konjunktúra, hanem a Zsidó Nemzeti Otthon felépítésének vágya vezetett. A két embertípus, amelyek közül az egyiket a gazdasági konjunktúra láza hajtja, esetleg országról-országra, míg a másik a zsidó nép ideáljától vezetettve talán jólétheől indul el Palesztinába és csak oda, hogy egy ideált megvalósítson,

egymástól mindenképpen megkülönböztetendő.

A SZÖVETSÉG MUNKÁJA

Ami magának a Szövetségnek belső munkáját illeti, a körülmények parancsolta uton kellett járnunk.

A budapesti anyaegyesület közgyűlését 1936. szeptember 15-én tartotta, az Országos Értekezlet pedig a vidéki delegátusok részvételével október 27-én volt. Az országos értekezleten a budapesti anyaegyesületen kívül 19 vidéki helyi csoport, illetve helység küldötte el képviselőjét. Az Országos Értekezleten *Dr. Fritz Ullmann*, a Csehszlovák Cionista Szervezet főtitkára tartott referátumot „Die Weltlage des Zionismus“ címen. Az Országos Értekezleten a politikai bizottság határozati javaslatai a luzerni kongresszus határozatából folynak és a Herzl-i cionista egység mellett tesznek hitvallást. A Közgyűlés, illetve az Országos Értekezlet által az 1936. évre az alábbiak választottak meg:

Országos Intéző Bizottság:

ifj. *dr. Miklós Gyula*, elnök
Epstein Akos
dr. Fried Frigyes
dr. Izsák Ede
Jemnicz Sándor
Komoly Ottó
dr. Lantos Tivadar
Munk Lajos
dr. Rajka Ödön
dr. Ungár Lipót
dr. Fodor Lajos (Hatvan)

Budapesti tisztikar:

elnök: *dr. Miklós Gyula*
ü. v. elnök: *dr. Fried Frigyes*
Társelnökök: *dr. Izsák Ede*
Braun Albert
dr. Lantos Tivadar
dr. Rajka Ödön

Főtitkár: *Epstein Akos*

Titkár: *Stein Pál*

Jegyzők: *Márer Arnold*

Munk Lajos

Háznagy: *Pollák Ernő*

Ügyész: *dr. Jordán Lajos*

Pénztáros: *Kalmár Sándor*

Ellenőrök: *dr. Ungár Lipót*

Komoly Ottó

Könyvtáros: *Székelly Mór*

Stein Pál évközben tisztségéről lemondott, helyére *Wälder Dezső* választott.

A budapesti anyaegyesület tisztikara ebben az évben is a nyári hónapok kivételével hetenként az Országos Intéző Bizottsággal együttesen tartott ülést. A nagyobb jelentőségű ügyeket az *Elnöki Tanács* bevonásával tárgyaltuk meg.

Választmányi ülést ebben az évben nyolcat tartottunk. A választmányi

ülések közül a január 13-án tartott rendkívüli választmányi ülés határozati javaslatot hozott, amelyben tiltakoztunk a Legislative Council felállítására ellen.

A július 6-i rendkívüli választmányi ülésen *Kurt Blumenfeld*-et, a németországi cionista szervezet volt elnökét, az Aktions-Komitee tagját láttuk vendégül, ki igen értékes referátumában ismertette a cionista világpolitika aktuális kérdéseit.

Augusztus 17-én ismét rendkívüli választmányi ülést tartottunk, amelyen a választmány tiltakozó deklarációt hozott a palesztinai zsidó bevándorlás tervbevett ideiglenes beszüntetése ellen. A határozati javaslatot, amelyhez számos hitközség csatlakozott, az angol kormányhoz juttattuk el.

A helyi csoportok látogatását illetően ebben az évben a multhoz viszonyítva bizonyos haladás tapasztalható. Az Intéző Bizottság tagjai közül *dr. Miklós Gyula*, a Szövetség elnöke július 2-án miskolci helyi csoportunk meghívására „Mit kíván a zsidóság Palesztinától?” címen tartott nagyszerű előadást. Ügyvezető elnökünk, *dr. Fried Frigyes* és *dr. Rajka Ödön*, az Intéző Bizottság tagja az újpesti helyi csoportot, illetve WIZO-t látogatta meg, *dr. Buk Miklós*, a Szövetség főtitkára az egri, mezőkövesdi, keszthelyi, szegedi helyi csoportokban és Bicskén tartott előadást és végzett szervezési munkát. Több ízben meglátogatta a pestkörnyéki csoportokat *Fazekas L. Pál* Szolnokot, Szegedet és Debrecent látogatta meg.

ELŐADÁSOK

A választmány tagjai közül ebben az évben *Beregi Ármin*, a Palesztina Hivatal volt vezetője, a régi cionista gárda neves tagja költözött Palesztinába. Az elmúlt évben 25 nagyobb előadást és 18 szemináriumot rendeztünk, a kisebb összejöveteleken és ifjúsági meetingeken kívül.

Október 9-én *Beregi Ármin*: „Palesztina és a magyar zsidóság” címen tartott beszámolót a magyar zsidóság palesztinai helyzetéről és a Palesztina Hivatal 15 esztendejéről.

Október 16-án: *Ligeti Pál* műépítés: a „Belső mezőgazdasági telepítés” problémáit tárta fel.

November 6-án: rendeztük meg ezidei *Balfour-ünnepélyünket*, amelyen az ifjúsági énekhar héber dalokat adott elő és *dr. Farkas Aladár* „A francia forradalomtól a Balfour-deklarációig” és *dr. Rajka Ödön*: „A zsidóság új útja a Balfour-deklaráció után” címmel tartott előadást.

November 20-án: *Lili Körber*: „*Meine Erlebnisse in Biro-Bidsan*“ címen beszélt a orosz szovjet távolkeleti zsidó telepítési kísérletről, amelyet a Szovjet a cionisták palesztinai munkájának ellensúlyozására próbált létesíteni.

December 11-én: *Élő Ujság* keretében tájékoztattuk a cionista közvéleményt a zsidóság helyzetéről, a palesztinai eseményekről. Az *Élő Ujság* munkatársai voltak: *dr. Richtmann Mózes*, *Elek Szilárd*, *Márer Arnold*, *Kudelka Sándorné*, *dr. Weinberger Vilmos*, *dr. Buk Miklós*. Az *Élő Ujság* képes mellékletében a hulei terület lecsapolását mutattuk be vetített képekben.

December 18-án az azóta elhunyt elvbarátunk, *dr. Lázár Lajos*: „*Uj zsidók az ősi földön*“ címen tartott nagyon érdekes előadást palesztinai útvjáról és eleven képekben mutatta be az új zsidó generáció életét és munkáját.

Január 15-én a Legislative Council tervével kapcsolatban *dr. Kahán Nison* „*Aktuális palesztinai problémák*“ címen ismertette a felállítani szándékolt palesztinai Törvényhozó Tanács ügyét.

Január 22-én Saul Csernichovszky-nak a legnagyobb élő héber költőnek 60. születésnapját ünnepeltük igen jól sikerült Csernichovszky-est keretében. *Dr. Fried Frigyes* héber nyelvű megnyitója után, *dr. Patai József* méltatta a 60 éves költő jelentőségét. *Tordai Judit* Csernichovszky műveiből szavalt héberül és magyarul, majd *Deutsch Hananja* a költő megzenésített verseit adta elő.

Január 29-én a KKL közép-európai megbízottja, *Bató Lajos* „*A zsidó nép vándorlásai*“ ról tartott előadást.

Február 5-én *dr. Summy Gronemann*, a Kongressgericht elnökének „*Über das jüdische Volk*“ címen hirdett előadását a rendőrség kívánságára nem tartottuk meg. Helyette: *dr. Ungár Béla*: „*Az antiszemitizmus egykor és most*“ címen beszélt az ujkori antiszemitizmus lényegéről és formáiról.

Herzl *Judenstaat*-jának megjelenése 40. évfordulója alkalmából Szövetségünk február 12-én nagyszabású *emlékünnepelet* rendezett, amelyen *dr. Miklós Gyula* és *Bis seliches Mózes* méltatták Herzl munkájának jelentőségét.

Február 26-án a *budai hitközségnek*, a hitközség vezetősége által előzéke-

nyen átengedett disztermében jól sikerült előadást rendeztünk, amelyen az új-palesztinai költészet és zene egyes reprezentatív darabjainak bemutatásán kívül, *dr. Miklós Gyula*, a Szövetség elnöke „*Az új Palesztina*“ címen tartott előadást.

Március 4-én *dr. Benoschofszky Imre*, a cionizmusnak a vallással való kapcsolatairól tartott előadást. „*Nemzeti és nemzetfeletti elemek a zsidó vallásban*“ címen.

Március 11-én *vitaestet* tartottunk, amelyen *Szász Zoltán* író „*Az igazi asszimiláció*“ címen beszélt. Cionista szempontból *dr. Buk Miklós* szólalt fel.

Március 25-én A Pesti Izraelita Hitközség ujonnan megválasztott képviselőtestületi tagjai *társasvacsora* keretében fejtették ki munkaprogramjukat. A *társasvacsorán* felszólaltak: *dr. Fried Frigyes*: „*A zsidó ifjúság problémája*“; *dr. Izsák Ede*: „*Kulturális feladatok*“; *Márer Arnold*: „*A Nemzeti Alapok támogatása*“; *dr. Miklós Gyula*: „*A választójog reformja*“; *dr. Osztern Lipót*: „*Szertartásügyi feladatok*“; *dr. Richtmann Mózes*: „*A vallásoktatás kérdései*“ címen.

Április 1-én *dr. Rajka Ödön*: „*A zsidó élet új utjai*“ címen a külföldi cionista körökben is feltűnést keltező előadást tartott.

Április és május hónapot a M. C. Sz. vezetősége *popaganda-hónapnak* deklarálta. Sajnos a közbejött palesztinai zavargások következtében ezen akciónk nem járt a kívánt eredménnyel. A *propaganda-akció* keretében előadásokat tartottunk:

Április 22-én *dr. Fried Frigyes*: „*Milyen foglalkozási ágakban helyezkedett el Palesztina zsidó lakósága és ezen szakmák jövő kilátásai*“ és *dr. Lantos Tivadar*: „*Zsidó vándorlások és zsidó újjáéledés*“ címen.

május 6-án *dr. Miklós Gyula*: „*A palesztinai események megvilágítása*“; *Márer Arnold*: „*Egy nép földet akar*“; *dr. Buk Miklós*: „*A zsidókérdés megoldása: mégis a cionizmus*“ és

május 13-án *Elek Szilárd*: „*Jótékony-ság vagy egzisztencia-teremtés?*“ címen.

A Cionista Világszervezet elhunyt díszelnöke; *Nahum Sokolow* emlékének

június 3-án *gyászünnepelet* keretében áldoztunk. *Bornstein Hermann* művészi Él molé rachamim-ja után

dr. Osztern Lipót méltatta a kiváló zsidó vezér jelentőségét, majd *Neumann Imre*, az ifjúság szóno-ka héberül beszélt Sokolow-ról a politikusról, a zsidó renaissance-mozgalom nagy alakjáról.

Június 10-én az Erecből hazaérkezett túristák tiszteletére a Werner-ét-teremben *társasvacsorát* rendeztünk, amelyen *Schwarz Sándor* és *Elek Gyula* színes és eleven előadásokban számoltak be palesztinai élményeikről és a Jisuvnak a zavargásokkal kapcsolatban tanúsított nagyszerű magatartásáról.

A cionista mozgalom két nagy kiválóságának Herzl-nek és Bialik-nak halálzási évfordulójáról. Tamusz 20—21-ről Szövetségünk

július 8-án nagyszabású *emlékünnepelet* keretében emlékezett meg. A Herzl-termet zsúfolásig megtöltő hatalmas közönség előtt *dr. Miklós Gyula* elnöki megnyitója után *Tordai Judit* szavalt a vandálmódra elpusztított erעי ültetvények emlékére írott költeményt, majd *dr. Patai József*, aki Palesztinából érkezett haza „*Palesztinai események Herzl és Bialik fényében*“ címen méltatta a nap jelentőségét és számolt be a palesztinai eseményekről.

Augusztus 5-én *dr. Ben Zion Shein* (Johannesburg), a Cionista Világszervezet és a Jewish Agency távolkeleti megbízottja „*Jüdisches Leben in ferncn Weltteilen*“ című előadását és a szabadságát Pesten töltő *Fried Mimi* augusztus 26-i: „*Milyen az élet Palesztinában*“ című előadását a rendőrség nem engedélyezte.

SZEMINÁRIUMOK

A fenti megszokott szerda esti rendezvényeken kívül ebben az évben is folytattuk a mult esztendőben bevezetett *vasárnap délelőtti szemináriumi* előadásokat, amelyeknek célja, — amint az alábbi előadásokból is látható — az, hogy a nem-cionisták számára egy-egy, a cionizmus kérdésével összefüggő témát vita keretében megtárgyaljunk. Ebben a munkaévben 5 hónap alatt 18 szemináriumi előadást tartottunk, amelyek egymással összefüggésben teljes cionista kurzust adnak.

Szemináriumi előadást tartottak:

November 17. *Elek Szilárd*: „*Palesztina földje és népe*“.

November 24. *dr. Neumann Emil*: „*Palesztina gazdasági élete*“.

December 1. *Marton Ede*: „*Palesztina földjének visszahódítása*“.

December 8. *dr. Fényes Béla*: „*A palesztinai bevándorlás*“.

December 15. *dr. Buk Miklós*: „Anti szemitizmus és cionizmus“,
 Január 5. *Epstein Ákos*: „A zsidóság világhelyzete“,
 Január 12. *Weisz Farkas*: „Az antiszemitizmus, ahogyan mi látjuk“,
 Január 19. *Grünwald Miksa*: „Megoldja-e a zsidókérdést az asszimiláció“,
 Január 26. *Fazekas L. Pál*: „Palesztina cionizmus nélkül“,
 Február 2. *dr. Braun Dávid*: „A kétezeréves cionizmus“,
 Február 9. *dr. Biró József*: „A modern cionizmus“,
 Február 16. *dr. Weinberger Vilmos*: „Palesztina, az épülő Zsidóország“,
 Február 23. *dr. Király Sándor*: „A cionizmus és a modern zsidó problémák“,
 Március 1. *Radó Géza*: „Palesztina és az angol világbirodalom“,
 Március 8. *Székely Mór*: „A cionista pártok“,
 Március 15. *Szabó Illés*: „A cionizmus és az ifjúság“,
 Március 22. *Neumann Imre*: „A német zsidóság elhelyezkedése Palesztinában“,
 Március 29. *Neumann Imre*: „Az új héber kultúra“.

EGYÉB RENDEZVÉNYEK ÉS KIADVÁNYOK

A már említetteken kívül ebben az évben több társasvacsorát rendeztünk. Különösen a *Herzl-kör* tartott néhány igen jólsikerült társasvacsorát, amelyek közül kiemelkedik a Palesztinából hazatértek turisták tiszteletére rendezett nagyszabású bankett, amelynek keretében *dr. Hajdu Miklós* vezérigazgató beszámolót tartott palesztinai tanulmányútról. Ennek a társasvacsorának keretében emlékezett meg a *Herzl-kör* Nalum Sokolowról.

Szövetségünk ebben az évben is a téli hónapok alatt *mesedélutánokat* rendezett. A múlt évben bevezetett mesedélutánok sikere fokozódott. 100—150 gyermek gyönyörködött szombat délutánként díjtalanul megrendezett mesedélutánjainkon a legszebb zsidó és különösen ereci mesékben. A mesedélutánokat *Hollán Lili* szavalóművésznő rendezte. Ugy ő, mint a magyar mesemondás neszora, *Oszkár bácsi* fogadják ehelyütt Szövetségünk köszönetét.

Ebben az évben a *Herzl-* és *Nordan*-termekben megrendeztük az őszi nagyünnepek alkalmából *istentiszteleteinket*, még a múlt évinél is nagyobb sikerrel. Elvbarátaink mindkét termet zsúfolásig megtöltötték.

A múlt évben bevezetett *szűkebbkörű összejöveteleket (cirkliket)* ebben az évben is folytattuk. Néhány elvbará-

tunk vendégszerető házában gyűltek össze a vendégek, s egy-egy felkért előadó beszélt problémáinkról.

A *Nordau-kör*, amely munkásságát a múlt évben kezdte el, ebben az évben fokozott mértékben dolgozott. Hetenként kedd este jöttek össze a kör tagjai a Nordau-teremben és a rendelkezésre álló lapok és folyóiratok olvasása mellett egy-egy rövid revü, ének, szavalt alkotta az est programját. Nordau-körön kívül a budai hitközség lágymányosi templomkörzetének szíves készsége folytán, *lágymányosi elvbarátaink* is összejöttek kéthetenként a lágymányosi zsidó iskola tanácstermében, ahol a Nordau-kör programjához hasonlóan, klubszerű esteket rendeztek. A jövőbeli törekvésünk odairányul, hogy a város több pontján létesítsünk ilyen klubszerű összejöveteleket.

Az előző mellett mozgalmunk igen fontos eszközei különböző kiadványaink, brosuráink. A múlt év őszén megjelent brosuránk, *dr. Buk Miklóstól: Mit akar a cionizmus*, a zsidó társadalom minden rétegében osztatlan sikert aratott és az utódállamok magyar nyelvterületei is sokszáz példányt vettek át.

A tagszerző hónapokkal kapcsolatban mozgalmunk legfőbb célkitűzéseit összefoglaló brosurát küldtünk szét 10.000 példányban a pesti zsidóság körében.

A luzerni kongresszus a cionista kultúrunka egyik főfeladatává a *hebraizációt* tette. Ennek a határozatnak kívántunk eleget tenni akkor, amidőn a Szövetség kebelében *héber nyelvkurzusokat* állítottunk fel. Nyelvtanfolyamaink igen jó eredménnyel működtek. A héber tanfolyamokon két oktató vezetésével a kezdő-haladó kurzusokon összesen mintegy 80 személy vett részt. A szövetség héber nyelvtanfolyamain kívül minden *ifjúsági csoport* saját tagjai részére külön héber kurzust tartott fenn.

Jelen munkaévünk végén megalakult *Brit Ivrit* egyetlen előadást tartott Nahum Sokolow emlékére.

Szövetségünk kulturális munkájával kapcsolatos a *könyvgyűjtési akció* a jeruzsálemi Héber Egyetem számára. Ezen akciónkat *prof. Donáth Gyula*, az egyetemi bizottság elnöke vezeti és *Gondos Sándor* modern zsidó könyvkereskedése vállalta magára az akció technikai lebonyolítását. Ezuton is felkérjük t. Elvbarátainkat, hogy a jeruzsálemi egyetemnek ajándékozni szándékozott könyveik jegyzékét juttassák el *Gondos Sándor* könyvkereskedő címére, (Andrássy-út 53. telefon: 11-71-22), aki a használható anyagnak Jeruzsálembé való eljuttatásáról gondoskodik.

PALESZTINA GAZDASÁGI BIZOTTSÁG

A budapesti anyaegyesület kebelében működő *Palesztina Gazdasági Bizottság* ebben az évben is folytatta munkáját. *Klein Ignác* és *dr. Neumann Emil* elvbarátaink vezetése mellett. A Magyarország és Palesztina közötti kereskedelmi összeköttetések kiépítésében a Palesztina Gazdasági Bizottságnak mind nagyobb szerep jut. A Magyarországnak Palesztinával való kereskedelmi forgalma 57%-kal emelkedett az utóbbi évben és a nagyarányú emelkedés nem utolsósorban a *M. C. Sz. Palesztina Gazdasági Bizottsága* szakértelmének és agilitásának köszönhető. A Magyarországról Palesztinába irányuló külkereskedelmi forgalom érdekében a bizottság számos palesztinai cég megkeresését tartja nyilván, ugyszintén magyarországi cégek Palesztinába irányuló exporttevékenységüket igen nagymértékben a Bizottság igénybevételeivel honyolitják le. Palesztinából Magyarországra irányuló áruszállításoknál a céltudatos *toceret haarec* propagandával a Bizottság különösen a grape-fruit és jaffa-narancsnál ért el eredményeket. A kétvétenként megrendezett *tel-avivi mintavásár* magyarországi kiállítóinak megszervezése ez év tavaszán szintén jó eredménnyel járt, bár közvetlenül a vásár megnyitása előtt kirobbant arab zavargások a vásár eredményét hátrányosan befolyásolták. Ennek ellenére azonban a magyar kiállítók száma és a lebonyolított forgalom a multhoz képest jelentős mértékben növekedett. A Palesztina Gazdasági Bizottság kebelében működő *utazási osztályt* ez év folyamán nagyszámú palesztinai turista vette igénybe. A Palesztina Gazdasági Bizottság által szerkesztett *Palesztina Gazdasági Szemle* ebben az évben is megjelent.

A M. C. SZ. NŐI SZAKOSZTÁLYA (WIZO) JELENTÉSE

A Wizo az elmúlt munkaévre mint munkás és eredményes esztendőre tekinthet vissza. A magyar Wizo-föderáció 8 helyi csoportból áll. Egy Budapesten és 7 a vidéken: Ujpest, Miskolc, Szeged, Sopron, Győr, Pécs és Debrecen. De tervbe van véve, levélben és megbeszélésekben előkészítve újabb vidéki csoportok alapítása is. A Wizo munkát különböző bizottságok végzik. Működik organizáció és propaganda, kulturmunka, sajtó, vidék, rendezvény, pénzügy, hachsara és KKL bizottságunk. Mind-egyik bizottság élén egy vezetőségi tagunk áll. A jövő munkaév feladatai közé tartozik ezen bizottságok munkájának kiépítése és kibővítése is.

Egyik fő törekvésünk volt a taglétszám emelése, mert Budapest zsidó lakosságához viszonyítva még nagyon kicsi a Wizo-asszonyok száma. Ezt a célt rendezvényekkel, levelezéssel és személyes látogatásokkal igyekszünk elérni.

Elmult évben fokozott súlyt helyeztünk arra, hogy tagjaink megismerkedjenek a zsidó és cionista problémákkal. E célból több előadást álló, rendkívül tartalmas szemináriumot tartott *dr. Schill Salamonné* a zsidó művészetről és *Stern Erzsé* hittanár a bibliáról. Ezenkívül a magas színvonalú kultúrelőadások egész sorát rendeztük meg, legtöbbször teadélután keretében. Ilyen előadásaink voltak: *dr. Lázár Lajos*: Palesztina előadása.

Lili Körber: Ehe und Liebe. Eltern und Kinder in fernen Osten.

Elek Margit: Was ich in der Mädchenfarm von Nahalal sah.

Breszlauerné: Előadás a héber zenéről.

Reiszné előadása: Uttörő asszonyok Palesztina hőskorában.

Dr. Winklerné Munkácsi Noémi: Zsidó nők és zsidó problémák.

Dr. Patainé: Ifjúsági problémák.

Dr. Kahan: A Palesztina munka célkitűzései.

Dr. Farkas Aladár: Asszimiláció.

Rendezvényeink közül még ki kell emelnünk a purimi és chanukai gyermekelőadásokat, melyeket a KKL-lel karöltve rendeztünk meg és amelyek zsidó szellemtől és zsidó érzéstől áthatott műsora megismertette és megszerettette a gyermekek nagy seregével ideáljainkat. Természetesen a vidéki csoportok kulturális munkáját is irányítjuk és e célból elküldjük nekik különböző előadásainkat. A KKL munkában is örvedetes fejlődést mutat a Wizo-asszonyok részvétele.

Az elmult évnek a pesti Wizora nézve egyik legkiemelkedőbb eseménye a világföderáció exekutívájának 1935. szept. 18—21-ig Budapesten megtartott konferenciája volt, amelynek rendezésében 15 ország vezetősége vett részt.

Az exekutiva ülését *Romana Goodman* (London), szervezeti és propaganda ügyosztály elnöke vezette.

Az elnökszónyon kívül résztvettek a konferencián az erdélyi, az óromániai, a galíciai, a lengyelországi, a cseh, a jugoszláv és a holland föderáció elnököi is, és ezen országok Council tagjai közül is többen. A pesti Wizo, az executiva-tagok tiszteletére fényes keretek között egy díszülést tartott a Pesti Izr. Hitközség zsúfolásig megtelt Goldmark-termében és egy szintén rendkívül látogatott társas halvacsorát rendezett a Royal szálló fehértermében.

Megindítottuk a hachsara munkát is.

A Wizo egy leányotthont akar Pesten felállítani, ahol az ipari hachsarára képző leányokat lehet elhelyezni.

A vezetőség hetenként egyszer, a választmány havonként egyszer ülésezett és hozta meg határozatait a föderációt illető minden kérdésben.

Nagy vonásokban beszámoltunk a Wizo elmult évi munkájáról. Egy új munkaév kezdetén állunk. A zsidóság helyzete világszerte, a fájdalmas palesztinai események fokozott munkát és összetartást kívánnak tőlünk. Mi készek is vagyunk a megpróbáltatások e nehéz órájában, a zsidó nép és a zsidó föld védelmében megfelelni azoknak a követelményeknek, melyek elé a jelenlegi helyzet állít bennünket.

A M. C. Sz. IFJUSÁGI SZAKOSZTÁLYA JELENTÉSE

Az Ifjúsági Szakosztály elmult évi munkáját nézve megállapíthatjuk, hogy az erc izraeli, valamint a magyarországi események igen erősen befolyásolták a Klalcionista ifjúság munkáját.

A Klalcionista Ifjúság eddig 3 szervezést állított: 1. Hitachdut Aviva Barisszia, 2. Hanoar Hacioni, 3. Hechaluc Haklal Cioni.

1. A *Hitachdut Aviva Barisszia*, mely már csaknem 13 éve dolgozik, az elmult évben mint szervezet erősen visszaesett. Ennek oka az, hogy a tagok kinöve a Barissziákból, az egyes helyi csoportok tagjai lettek.

A tavalyi Jom-Hahitachdut Epstein Ákost választotta meg Rossává. A Jom Hahitachdut alkalmat adott arra, hogy megállapíthassuk, kívánja-e a vidék a központi munkát és képes lesz-e Pest azt nyújtani. A konkluziók levonása után úgy látta a J. H., hogy főleg a pesti munkára kell adni a hangsúlyt, míg vidéken egyelőre csak a működő csoportokkal kell a központnak az érintkezést fenntartani.

Pesten elsősorban a főiskolai csoportot, a Makkabeát kellett új életre kelteni. A csoport vezetését Epstein Ákostól dr. Braun Dov vette át, akinek irányításával nagylendületű munka indult meg. Az aktív egyetemi hallgatókból megalakult a Zsidó Diákpárt, mely a Makkabea eszméit a zsidó diákság körében képviselte. Egy nagyobbszabású nyomtatott és több sokszorosított röpiratot adott ki és számos egyetemi hallgatót nyertek meg a Makkabea számára, akik azután a keddesti összejeveleket rendszeresen látogatva, céltudatos nevelést nyertek. Társasági életéről állandó kirándulások és mintegy kéthetenként műsoros Oneg Sabbath-ok rendezésével gondoskodtak. Egyes Makkabea tagok előadásokat tartottak a Cionista Szövetségben a zsidóság nagy kéréseiről.

Záróünnepélyünk, melynek közönsége megtöltötte a Cionista Szövetség nagy előadótermét, nívó és propagandaerő tekintetében is kitűnően sikerült. A munka nyáron sem szünetelt, az új tagokat az adon-vizsgákra előkészítő tanfolyamok tartottak. A vizsgákra nyolc jelentkező volt. A közeljövőben cionista elgondolásokat szolgáló ujságot is fogunk kiadni, melynek szervezési munkát, nagyrészt saját erőkre támaszkodva már előrehaladott stádiumban vannak.

A Hitachduthoz tartozó másik csoport — Pesten — a Herzlia munkája nem volt kielégítő. Látogatóit lassan elvesztette és átszervezésre szorul, ami a közeljövőben meg fog történni.

A Hitachdut vidéki csoportjai közül kevés végzett megfelelő munkát, Sopron, Debrecen és még egy-két hely kivételével.

2. A *Hanoar Hacioni* ez évben legtöbb vezetőjének hachsarára jöttevel zökkenővel kezdte munkáját. Így a vezetésnek a következő réteg által való átvétele és az anyagi eszközök hiánya voltak az okok, melyek a végzett gyengébb munkát megmagyarázzák.

Vidéki kapcsolatai valamivel jobbak a Hitachdutéknál, bár a tábor beindulásáig itt sem volt a levelezés rendszeres. A tábor után azonban az eddig lanyha kapcsolat élénkebb lett. Győr, Keszthely, Pécs, Debrecen voltak az erősebb pontok Budapesten kívül.

3. A *Hechaluc Haklal Cioni*, a Klalcionista chalucszervezet, a legutóbbi évben 11 chalucot alijáztatott. A küldött emberek értékét megállapítani csak kint lehet, de meglegedéssel vehettük tudomásul, hogy az itt kapott politikai irányuk kint is megmaradt.

Az elmult évben 3 hachsarat tartott fenn: kettőt Budapesten, és egyet Debrecenben. E nyáron Budapesten egy ipari hachsara működött, míg Enyingen és Csepelen 2 mezőgazdasági hachsara volt. Tervben van egy leányhachsara megteremtése Budapesten. A H. Haklal C. a magyarországi chaluciat 21%-át teszi ki.

Már az év elején megtörtént elvben a fenti 3 szervezet munkájának egyesítése. Első látható bizonyítéka volt ennek az Achdut c. havi értesítő kiadása, majd a nyári tábor, mely komolyan hozzájárult az egyesülés teljes kiépítéséhez. A tábor, melyet a Balaton partján, Szigligeten rendeztünk, mintegy 50 résztvevőt foglalt magában. Az előkészítés csaknem kizárólag a Hanoar Hacioni részéről történt meg, minthogy a résztvevők is nagyrészt onnan kerültek ki. A tábor ideje alatt Tapolcán egy kis csoport is alakult.

Ez év augusztusában a 3 szervezet külön megtartott vezetőségi ülés után került sor a közös megbeszélésre, mely azután most már véglegesen leszögezte a közös szervezet megteremtését, mely a munkát központilag fogja vezetni. A közös vezetőségben (Vaad Hapoél) helyet foglalnak a fenti szervezetek küldöttjei. A Vaad Hapoél, ill. a közös szervezet felelős vezetőjévé dr. Braun Dovot jelölte.

A szervezeti munkák végzése tehát nem szervezetenként, hanem a már felállított Mazkiruton keresztül folyik, mely ellenőríz és végez minden levelezést, valamint az összes organizációs teendőket végzi. Ezzel biztosítva van mindennemű kiadvány, nevelői és organizációs termékek legteljesebb ellenőrzése, ami a legbiztosabb garancia a megfelelő irány továbbvitelére szempontjából. A Mazkirut egyébként a Vaad Hapoél munkavégző szerve.

A Mazkirut már felvette a kapcsolatot az összes vidéki csoportokkal és eddig is több nem létezőnek hitt csoport vette át a Mazkirut irányát. A vidék erősítésére megfelelő nívóju és mennyiségű kiadványok fognak menni. Ezt a célt szolgálja a most kiadott 3 számú Achdut is, amelyet ezután négyhetenként pontosan 4 számot adni.

A M. C. Sz. IFJUSÁGI KÖNYVTÁR SZAKOSZTÁLYA JELENTÉSE

A M. C. Sz. Ifj. Könyvtárszakosztályának tagjai legnagyobb részben a zsidó munkásrétegekből kerülnek ki, s ezeknek az általános emberi és zsidó népi kultúrához való közelhozása pénzügyi nehézségeken kívül nagy erőfeszítést igényel. A Szakosztály feladatául azt tűzte ki, hogy egy olyan ifjúsági réteget neveljen, amely népe sorsának tudatos vállalásán keresztül, élete célját megvalósító chaluci tevékenységében látja. Ezt a munkát megkönnyebbíttette a gederai kibbucban levő tagjainkkal való kapcsolat. A szakosztály munkájának középpontjában Erec Izrael valóságproblémáinak állandó megtárgyalása volt. Rendszeres, hétről-hétre visszatérő revüket tartottunk és az erégi héber irodalom ismertetésén keresztül az ottani légkörhöz is közelebb igyekeztünk jutni. A Szakosztály szigorú köteletségévé tette a tagok számára a héber nyelv elsajátítását, nemkülönben a KKL-munkát, amely utóbbit a nevelő munka minden részében igyekeztünk kidomborítani. Népiségünk megismertetését a régi héber irodalom jelentősebb műveinek elolvasásával próbáltuk elmélyíteni, hasonlóképpen sokat foglalkoztunk Achad Haam, Ruber, Klatzkin munkáival.

A M. C. Sz. MIZRACHI IFJUSÁGI SZAKOSZTÁLYA JELENTÉSE

A magyarországi vallásos zsidók érdeklődése Erec Izrael problémái iránt az elmúlt évben fokozódott, amit még az 1935 évben kezdődő palesztinai gazdasági depressió és az ezévi palesztinai zavargások sem szüntettek meg. A magyarországi vallásos zsidóság érdeklődését a palesztinai országépítés és különösen a Mizrachi eszméi iránt igyekeztünk kihasználni és fejleszteni elsősorban a szakosztály által kiadott sajtó révén. Szakosztályunk 6 hetenként megjelenő lapját az „Ösvény“-t (Nötiva) első ízben 1935 augusztusában adtuk ki. Ezután még kétszer jelent meg. Lapunkat a vallásos zsidók országsszerte érdeklődéssel fogadták. Ez év áprilisában megindítottuk heti hírszolgáltatunkat, amely 4 sokszorosított gépírással oldalon közli a legfrissebb erégi és galuti híreket. Ezzel módunkban áll a magyarországi vallásos zsidóságot problémáinkról és az eseményekről állandóan tájékoztatni. Hetenként megjelenő közérunkból eddig 21 számot adtunk ki.

Propaganda munkánkkal kapcsolatban a szervezés is tovább folyt. Habár újabb vidéki csoportok alakulásáról ebben az évben nem számolhatunk be, a meglévő csoportok általában erősödtek, velük intenzív és állandó kapcsolatban állottunk.

Decemberben tag-gyűlést tartottunk Debrecenben, amelyen a Tiszántúlról tekintélyes számmal jelentek meg tagjaink. Nyiregyházán április 2-án tartottunk tag-gyűlést. A propaganda-látogatások közül kiemelkedik Herskovits József miskolci munkája, amely igen jelentős eredményeket hozott. Titkárunk ez évben meglátogatta a Tiszántúl és Észak-Magyarország jelentékenyebb helyeit, ahol igen sok barátot szerzett az erégi építőmunkának. A budapesti csoport több előadást tartott az év folyamán, amelyek közül kiemelkedik az Utazók Egyesületében tartott hatalmas Palesztina-meeting, amely sokszázfőnyi közönség jelenlétében folyt le. Ez alkalommal a palesztinai úttjáról visszatért Klein Ignác szakosztályunk vezetője tartott vetített képes előadást.

Szakosztályunk hachsarái ebben az évben: Budapest, Miskolc, Rákospalota, Sopron (ipari fiú-hachsara), Sonkád (mezőgazdasági fiú-hachsara), Debrecen, Battonya, Békéscsaba és Budapest (ipari leány-hachsara). 1935 második felében 17, 1936-ban 13, összesen tehát 30 mizrachi chaluc és chaluca alijázott.

Ez év eseményei közül kiemelkedik az augusztus 2-án Miskolcon megrendezett országos taggyűlésünk, melynek igen nagy jelentőséget adott Austerlitz

Gusztáv miskolci orth. főrabbi megjelenése. Ezen taggyűlésen szakosztályunk működését új alapokra fektettük, amely lehetővé teszi új tömegek bekapcsolását a Palesztina építőmunkába.

A HELYI CSOPORTOK JELENTÉSE

A M. C. Sz. 18 helyi csoportjából az alábbiak jelentését közöljük:

Az 1935. év alig kielégítő munkája után ez évben a debreceni helyi csoport munkája reorganizáltatott. A helyicsoport vezetősége, élén dr. Brunner Lajos elnökkel, nagy agilitással és energiával fogott a reaktiválás nehéz munkájához. A helyicsoport vezetőségének segítségére volt a tanulmányi szabadságán Debrecenben tartózkodó Fazekas L. Pál, úgy hogy a helyicsoport munkája ez év második felében teljesen kielégítőnek mondható. A helyicsoport titkára minden hétfőn tartott vezetőségi ülést. A lefolytatott tagszerző akció a helyi viszonyokhoz képest aránylag jó eredménnyel zárult. A csoport az elmúlt évben több nagyobb előadást tartott, amelyek közül kiemelkedik Bató Lajosnak, a KKL delegátusának előadása, aki hatalmas közönség előtt nagyhatású előadást tartott a zsidó megújulás gondolatáról. Budapestről Rappaport Dávid látogatta meg a helyicsoportot. A pesti anyaegyesület vasárnap délelőtti szemináriumaihoz hasonlóan, a debreceni helyicsoport is rendezett szemináriumi előadásokat. A 11 szeminárium felölelte a cionisztika egész problémáját.

Az ifjúság munkája különösen az előadások rendezése körül, a tagszerzésben és a KKL-munkában jelentkezett. A csoport több ízben rendezett társasösszejöveteleket, amelyek a következő munkáévben megalakítandó cionista klub alapját képezik.

A négy évvel ezelőtt alakított váci helyicsoport működése a helyi viszonyokat figyelembevéve kedvezőnek mondható. A tagok érdeklődése a cionista mozgalom problémái iránt igen élénk volt. A rendezvények a város zsidósága tekintélyes részének érdeklődését keltették fel mozgalmunk iránt. Több nagyobb rendezvényen kívül, mint amilyen volt a chanukka-est, amelyen a pesti chaluc-kórus vett részt, a Hamisa aszar bisvat-ünnepély, Herzl születésének évfordulója alkalmából rendezett meeting, a csoport több propaganda-előadást rendezett. A helyicsoportnak könyvtárát a tagokon kívül nem-tagok is szépszámban vették igénybe. A téli hónapokban pesti oktató közreműködésével héber tanfolyamot tartottunk, amelyen tagokon kívül nem-tagok is résztvettek.

A soproni helyicsoport kultúrmmunkája nehézségek dacára az elmúlt tél folyamán eléggé intenzív volt. A helyicsoport több tagja tartott előadást: a cionista ideológia, palesztinai és zsidó kultúrkérdésekről. Állandóan propagáltuk a KKL munkájának fontosságát, amelynek idején eredménye az ismert nehézségek dacára is megtudta tartani körülbelül a tavalyi színvonalat.

A helyi előadókön kívül nagysikerű volt Bató Lajos elvbarátunk kitény előadástja, amely hivatva volt a cionista világpolitika eseményeit velünk

ismertetni és KKL-munka intenzivitását is fokozni.

A WIZO soproni csoportja ezidén is sikeres és hasznos működést fejtett ki. Taglétszáma állandóan gyarapodott és a különböző cionista segélyakciókban és rendezéseken is nagy szerepet játszott. Az agilis hölgyekből álló vezetőség semmi olyan alkalmat nem hagyott ki, amely eszménk propagálását ne segítette volna. Többek kö-

zött lehozatták a budapesti Wizo világkongresszuson résztvevő kitűnő előadót, Marie Apte asszonyt, (Lengyelországból), aki Márer Arnoldné társaságában teaestély keretében ismertette a palesztinai gyermeknevelés problémáit. Sikerült Sopron részére megszerezniük a „Zot hi haarec” című KKL-filmet, amelyet sorozatos előadásokban ügyszólván városunk egész zsidó lakosága megnézett.

tetszést aratott a KKL gyönyörű illusztrált Széfer Hajeled-brosúrája. Ugyancsak kitűnő sikert aratott a „Fillel csodája” című eredetien illusztrált persely-röplap. A hagyományos KKL-naptár 5696-ban 30.000 példányban hagyta el a sajtót, melyből 12.000 db. Magyarországon került forgalomba. míg a többi az utódállamok magyar nyelvterülete számára készült.

A Keren Kayemeth jelentése

Általános helyzet. A KKL munkája Magyarországon az utolsó néhány évben jelentős mértékben fejlődött: a bevételek lassan, de fokozatosan emelkedtek. Ez a fejlődés a lefolyt évben is tovább tartott, de korántsem érte el azt a mértéket, amelyet a munkaév indulásakor magunk elé tűztünk. Az elmúlt évben sajnos sok akadály gátolta munkánk nyugodt kifejlődését. Az okok ismeretesebbek. Kétirányú nehézséggel kellett megküzdeni; az egyik a palesztinai zavargások által kiváltott hangulatban nyilvánult meg, a másik főleg adminisztratív jellegű volt és szoros kapcsolatban állott az e jelentésben más helyütt is felemlített nehézségekkel.

Mindezek dacára meg kell állapítanunk, hogy a KKL az elmúlt év folyamán jelentőségében és tekintélyében megerősödött és megőrizte pozícióját a zsidó társadalom körében.

Bevételek: A lezárt munkaév bevételei az előző évvel szemben a fentebb említett nehézségek és zavaró körülmények dacára is 11%-al emelkedtek. Figyelemreméltó az az eltolódás, amely az egyes adományágak százalékos megoszlásában tapasztalható a mult évhez viszonyítva:

	5696.	5695.
Persely (1935. XII. 31)	13.5%	68. %
Önk. adomány	30 „	—
Templom adomány	10 „	8.5 „
Általános adomány	22 „	3.8 „
Faadomány	21 „	9.5 „
Egyéb	3.5 „	5.2 „
	100.0%	100.0%

A fenti táblázat azt mutatja, hogy a korábbi évekkal szemben a KKL-munka iránya is lényegesen megváltozott és főleg az általános- és faadományok fejlődtek igen nagy mértékben, míg a perselyadomány – az ismert okok következtében igen lényegesen csökkent. Ebből a számszerű eltolódásból önként következik, hogy munkatársaink összetétele is megváltozott.

A korábbi években a KKL bevételeinek 60–70%-a az ifjúság munkája révén gyűlt egybe (persely), míg 5696-ban az ifjúság részesedése kb. 10%-ra csökkent.

Bevételeink kialakításában jelentős szerep jutott egyrészt még a mult évi *Tisri-akciónak*, másrészt az ez év tavaszán és nyarán lefolytatott propagandaakcióknak, melyekről más helyütt emlékezünk meg. A *faadományok* lényeges emelkedése egy lelkes és áldozatkész barátunk nagyobb összegű adományának köszönhető.

A költségeink megtakarítása terén ez évben igen kedvező arányszámot értünk el.

Vidéki munka: A KKL. jeruzsálemi központjának meghívásából Bató Lajos január és február hóban a következő vidéki városokat látogatta meg: Pécs, Veszprém, Pápa, Győr, Kispest, Balassagyarmat, Vác, Szolnok, Békéscsaba, Miskolc, Sátoraljaujhely, Sopron, Szombathely, Debrecen, Kecskemét. Ujpest, Bató Lajost vidéki körútjára Marton Ede, a magyarországi KKL iroda ügyvezetője kísérte el. Ezek a látogatások mindenütt a helyi KKL szervezetek kiépítését és megerősödését eredményezték.

Az ünnepek előtt főleg a Jizkor-akció bevezetése érdekében Marton Ede Pécs, Debrecen, Székesfehérvár, Budapest és Ujpest városokat látogatta meg.

A KKL-iroda 178 helyiséggel tart fenn állandó kapcsolatot. Az elmúlt év folyamán 9 újabb helység kapcsolódott be a munkába, közöttük olyanok, amelyek máris jelentős eredménytöbbletet biztosítanak a KKL-nek.

Propaganda: A KKL-iroda az 5696-os évben nagy súlyt helyezett az irásbeli propagandára. Elsősorban megemlítendő a KKL-iroda rendszeres időközönként, a „Föld Szava” címen megjelenő közlönye, amely esetenként 3000 példányban került forgalomba. A folyó évben május hó elején, tehát közvetlenül a palesztinai zavargások kirobbanása után jelent meg a „Föld Szava” érdekes tartalommal és közölte Ussischkinnek a magyar zarándokokhoz intézet beszédét. A következő számot a KKL az *ereci ültetésnek* szentelte, míg a legutolsó, a szeptemberi kiadás a *Tisri-akció* jegyében jelent meg és közölte a palesztinai *zavargások áldozatainak teljes névsorát*. Kitűnően sikerült és nagy

E nyomtatott propaganda-anyagon kívül a KKL-iroda az év folyamán több ifjúsági sokszorosított kiadványt, munkatársi utmutatást, valamint egyéb anyaggyűjteményt küldött szét az ország minden részébe.

Akciók. Ez év tavaszán a palesztinai zavargások kitörésével egyidőben a KKL-iroda munkatársai segítségével nagyobbszabású akciót kezdeményezett és bonyolított le a „10.000 dunám” föld megváltása érdekében.

Ugyancsak sikerrel folyik még most is az az akció, amelyet a KKL a zavargások alkalmával elpusztult 100.000 fa nyílból való elültetése érdekében a nyár folyamán beindított. Ebbe az akcióba magánosokon kívül a hitközségek és egyéb zsidó intézmények az ország minden részéből bekapcsolódtak és itt kell megemlékeznünk a *szegedi izr. hitközség* nagyobb összegű *adományáról*, amelyet fák ültetésére küldött a KKL-nek. Ennek az akciónak, valamint a mult évben lefolytatott „Herzl-erdő magyar liget” akciónak a sikere eredményezte azt, hogy a KKL központja Kirjath Anavim mellett 1000 fából álló „Magyar Liget” ültet el, melynek munkálatait azonnal a zavargások megszűnte után meg fogják kezdeni.

Külön említést érdemel az ezévi *Tisri-akció*, amely igen öröndetes fejlődést mutat a korábbi esztendő munkájával szemben. A KKL-iroda céltudatos és kitartó munkájának köszönhető, hogy ma már az ország 73 *hitközségében* vezették be a templomban a KKL-re való noderolást. Emellett ugyancsak sikerült elérni ez évben, hogy a *Jizkor-akciót* az ország 27 templomában bonyolítják le. Budapesten a MCSz és Mizrahi imaházon kívül csupán kisebb magánimaházokban sikerült ezt a szép akciót bevezetni, ezzel szemben a vidéki hitközségek igen dicséretes módon adtak helyt kezdeményezésünknek.

A következő 25 vidéki helységben folyt a KKL Jizkor-akciója: Aszód, Békéscsaba, Debrecen, Gödöllő, Gönc, Hatvan, Enying, Keszthely, Kisterenye, Kiszvárd, Kispest, Mohács, Monor, Sálgótarján, Sátoraljaujhely, Rákospalota, Pécs, Paks, Szeged, Sárvár, Veszprém, Ujpest, Óbuda, Tapolca és Várpalota. A *Tisri-akció* keretében jelentős szerep jutott a *mész-akciónak*, amely ebben az

évből példa nélküli népszerűségnek örvendett Budapesten és a vidéken egyaránt.

Bélyeggyűjtés: A KKL-iroda ebben az évben bevezette a bélyeggyűjtést és ezen a téren is már bizonyos eredmény mutatkozik. Felszólításunkra a cégek és vállalatok szívesen hacsátották rendelkezésünkre használt postabélyegeiket, amelyeket az ifjusági csoportok nagy igyekezettel és sikerrel dolgoztak fel, ill. hoztak értékesíthető állapotba. Ez a munkaterület még nem fejlődött ki egészen, de reméljük, hogy ez év folyamán e téren is eredményeket fogunk elérni.

Önkontingens: A két évvel ezelőtt megindított önkontingens-munka nagy reményekre jogosító lendülettel kezdődött, azonban meg kell állapítanunk, hogy nem fejlődött a kívánt mértékben. Az ifjuság vállalása a múlt évi mögött maradt, míg a felnőttek körében is csak kis mértékben növekedett az önkontingens-vállalók száma. Megemlítendő, hogy a felnőttek a múlt évi 48

vállalóval szemben az idén 76 vállalóval szerepeinek az önkontingens munkában.

Jövő feladatai: A következő év folyamán mindinkább az *alkalmi adományokra* és az egyes *akciókra* kell koncentrálnunk munkaerőnket. A legfontosabb feladat azonban a *felnőtt* munkatársaknak az *önkontingens-munkába* való bekapcsolásából fog állni. Ennek megvalósítása érdekében a KKL jeruzsálemi főirodája kilátásba helyezte a segítségét és ettől reméljük, hogy beveteleink a nehézségek dacára a jövőben is fokozatosan emelkedni fognak. Külön feladat a *Széfer Hajelednek* szélesebb körökben való bevezetése, amely munkában főleg a *Wizó* támogatására számítunk. Az *ifjuság* hathatósabb megszervezése, a vidéki helységek gyakribb látogatása, valamint munkatársaink állandó informálása olyan mozzanatai munkánknak, amelyekről a jövő esztendőben határozott fejlődést várunk.

A Keren Hajeszod jubileumi jelentése

A Keren Hajeszod ebben az évben ünnepli fennállásának 15 éves évfordulóját. S amidőn a Keren Hajeszod 15 évéről számot kell adni, egyúttal egy eszméről, történelmi jelentőségű tetről számot be az Intézmény, melynek egyedülálló ereje irányítani tudta a zsidó sorsot s Erec Izrael talaján oly értékekkel alakította át, melyek megbecsülést szereznek a zsidó népnek szerte a világon.

Az 1920 júliusában megtartott híres cionista konferencia újra a világba röpteti a cionista mozgalomnak már Pinsker „*Autoemancipációja*” óta ismertté vált jelszavát, hogy: „Zsidó nép, hol a Te műved?” Milyen naiv gondolat másoktól, akár a mandatárius hatalomtól, akár a világ pénznagyságaitól segítséget várni (amiről kezdetben szó volt), az irgalom és kegyelem nélkül bolyongásra ítélt zsidó nép számára! Várni! Csak mi segíthetünk önmagunkon, mégpedig úgy, ha a zsidó nép világnézeti különbségekre való tekintet nélkül összefog s felépíti a Zsidó Nemzeti Otthont. Balfour-deklaráció? Népszövetségi mandátum? Ezek csak előfeltételek ahhoz, hogy a zsidóság Erec Izraelre vonatkozólag biztosított jogait érvényesíthesse.

A gazdasági megvalósítás oly nehéz feladat, hogy azt csak a zsidó nép önmaga végezheti el. Hogy ehhez egy hatalmas pénzügyi szervre van szükség, amely nagy összegeket mozgósít (nem alamizsnaképpen s nem adományokat, hanem adó alakjában, melyet minden zsidó évről-évre az ősi maaszert mintájára fizet), azt az 1920-ban megtartott

cionista konferencia egyhangúlag a magáévá tette s ez a cionista konferencia nagy lelkesedéssel lerakta a telepítést és bevándorlást intéző Keren Hajeszod alapjait. A Keren Hajeszod megindul hódító útjára, hogy mint Erec Izrael követe tiszteletet szerezzen a „snorrer” fogalomnak. A Keren Hajeszod pénzt követel, maaszert kér. A pénz, mint ezt a Keren Hajeszod 15 éves története igazolja, virágzó mezőket, illatozó narancskerteket, termékeny legelőket, telepések házeit, héber iskolákat, egyetemet, szabad embereket, szóval mindazt jelenti, amit ez a két szó fejez ki: Erec Izrael.

A Keren Hajeszod közös cselekvésre egyesítette a világ zsidóságát. Az ő eszméje utat tör magának. *Leküzd a mindent jobban tudók terméketlen akadékoskodásait, a közömbösek nemtörődöm-ségét s régül alkotásaival sok anticionista ellenséges jelfogásait is megváltoztatja.* A Keren Hajeszod a 15 év folyamán ezer nehézséggel száll szembe és az egész világon végigvonuló nehéz gazdasági válság ellenére sem riad vissza az igen küzdelmes munkától, újra és újra appellál az Erec Izraellel annyi szállal összefűzött zsidóság áldozatkésztségére s újból és újból buzdítja a zsidóságot, hogy ne lankadjon el az építőmunka támogatásában, még ha igen nagy megerőltetést jelentő áldozatokat kíván is. Hogy milyen nagy erő rejlik a Palesztina-gondolatban, bizonyítja az, hogy a *Keren Hajeszod bevételei a válság idejében nem csökkennek*, hanem ellenkezőleg állandóan növekedőben vannak. Öt és félmillió fontot

gyűjtött a Keren Hajeszod 15 év alatt. S hogy ma minden akadály ellenére optimisták lehetünk, oly tényezőnek köszönhetjük, melynek jelentőségét elvont számokkal mérni nem lehet: a mi úttörőink, a chalucok csöndes, de igazi áldozatkészségének. öt millió font és chalucaink önzetlen odaadása oly gyümölcsöket termel, melyek ma az ország minden részében láthatók.

Ha ma Erec Izraelben különböző társaságok és magánosok által befektetett hatalmas tőkét találunk, úgy ezen magántőkének a Keren Hajeszod volt az úttörője, s pedig nem a rendelkezésre álló összegek nagysága által, hanem az önálló zsidó gazdasági rendszer megteremtése és megalapozása folytán. E tény, mely a világ bizalmát kellette fel Erec Izraellel szemben, állította be az állandóan a Keren Hajeszod mellett haladó magántőkét a zsidó nemzeti otthon felépítésének szolgálatába.

A Keren Hajeszod anyagi eszközeinek előteremtésére vonatkozó kép nem volna tökéletes, ha nem emlékeznénk meg az 1934. decemberében 15 évre szóló félmillió fontos kölcsönről, amelyet a Keren Hajeszod a londoni pénzpiacra kapott. Hogy a londoni City a Keren Hajeszodot ennyire hitelképesnek találta, az annak köszönhető, hogy az Alap befektetései mezőgazdasági telepeken s a zsidó nép állandó támogatásbirtokosok szolgálnak a nemzetközi jelentőségű nagy Bank szemében. Ez a kölcsön emeli egyúttal a Keren Hajeszod és így az egész zsidóság tekintélyét a mandatárius hatalom és az egész világ előtt.

A Cionista Világszervezet hat telepét, amelyen 100 család lakott 10.000 dunamon 1921-ben, szembe kell állítanunk a Keren Hajeszod 15 év alatt létesített több mint hatvan szervezett gazdaságával, amelyen a jubileumi év alkalmával sok, sok ezer ember él 230.000 dunamon. De nem a számoké itt a döntő szerep, a Keren Hajeszod tényleges eredménye sokkal jelentékenyebb.

A Keren Hajeszod segítségével az utolsó 15 év folyamán Tel-aviv körül a vegyes gazdasággal foglalkozó virágzó telepek egész koszorúja keletkezett, a mosavák és a kvucák tették az életet azzá, aminek ma ismerjük; ma már új Émek-Chéferről is beszélhetünk. A párluzamos utcasorokból álló és köralakú falvak tervszerűen és zártan illeszkednek bele a környező tájba.

Hála a Keren Hajeszod nagyszabású beruházásainak, melyek a legmodernebb gazdasági gépek, a legnemesebb állatfajta és a legrentabilisabb szárnyasok beszerzését tették lehetővé s nem utolsó sorban a Keren Hajeszod által létesített kísérleti állomás tudományos

munkássága gyakorlati téren felhasználva, a zsidó gazdaság ma már saját szükségleténél sokkal többet termel és részben elláthatja a palesztinai piacot.

A városi építési tevékenység hatalmas fellendülése nem utolsó sorban annak a másfélmillió font jelzáloghitelnek köszönhető, amelyet a Keren Hajeszod által 1921-ben életrehívott Palesztina első jelzálogbankja nyújtott. A Keren Hajeszod által finanszírozott közmunkák a tel-avivi krízist jelentékenyen enyhítették. De nemcsak a segélyek, hanem azok a közmunkák is, amelyeket a Keren Hajeszod nagy megértéssel támogatott.

A Keren Hajeszod műve, hogy egy országban, amelyben iskolakötelezettség nincsen, majdnem az összes zsidó gyermek szabályozott iskolai oktatásban részesül. A Keren Hajeszodnak köszönhető a zsidó Palesztina iskolahálózata, nemzeti iskolarendszere, melynek révén a héber nyelv az ifjúság, az otthon nyelvévé vált. A héber nyelv diadala s a világ minden részéből Palesztinába özönlő zsidó nép saját nyelvével való átítása a Keren Hajeszod érdeme és annak az egymillió fontnak a gyümölcse, melyet a Keren Hajeszod alapítása óta a jubileumi évig a héber közoktatás rendelkezésére bocsájtott. Nem volt ez könnyű munka. Ma az iskolarendszer már biztosítva van és a Keren Hajeszod most már nyugodtan adhatja át a palesztinai zsidó közösségnek.

Magyarországon a Magyar Cionista Szövetség intézőbizottsága magáévá tette a Keren Hajeszod ügyét és ez év februárjában a Magyar Cionista Szövetség körlevéllel fordult a Szövetség tagjaihoz, ismertetve a Keren Hajeszod munkáját és fontosságát s ezen igen fontos cionista intézményt tagjai jóakarátába ajánlotta. Ha eddig a Keren Hajeszod a Magyar Cionista Szövetség tagjainak csak egy részénél talált kellő visszhangra, úgy kétségtelen, hogy a mai palesztinai helyzet következtében a Keren Hajeszodra váró igen igen súlyos feladat teljesítésében a Magyar Cionista Szövetség tagjai is segítségére lesznek.

Az elmúlt évben meglátogatta a Keren Hajeszodot s így a Cionista Szervezetet is Dr. Arthur Hantke, a Keren Hajeszod jeruzsálemi központjának igazgatója, valamint Dr. Sammy Gronemann ismert zsidótárgyú író, a *Kongresszusi Bíróság* elnöke. A Keren Hajeszodnak az elmúlt évben németnyelven megjelent Tel-Aviv és magyar nyelvű

Jeruzsálem című igen szép kivitelű füzet a Magyar Cionista Szervezet jónéhány tagja előtt is ismeretes. Nyomás alatt van a jubileumi füzet, amely a közeljövőben kerül szétküldésre. A Keren Hajeszod havi jelentései is megjelennek ezentul.

Pillanatnyilag a Keren Hajeszod egyedüli feladata a Mifal Bizaron keresztülvitele, vagyis a palesztinai zavar-

gások következtében támadt új feladatok (védelem, biztonság és újjáépítés) teljesítéséhez szükséges anyagi eszközök előteremtése. A Mifal Bizaron a Keren Hajeszodtól minden eddigit felülmúló munkát igényel és ez a Jewish Agency és a Cionista Szervezet részéről reárótt oly kötelesség, amelynek a Keren Hajeszod csak minden igaz cionista közreműködésével tud eleget tenni.

A Palesztina Hivatal jelentése

A Magyarországi Palesztina Hivatal, mint a Jewish Agency Bevándorlási osztályának itteni képviselője, munkásságát az elmúlt évben is a magyar zsidók Palesztinába való bevándorlása, illetve kiutazása körül fejtette ki. Ennek megfelelően és azon szempontot szem előtt tartva, hogy a magyarországi alijázók Erec Jiszrael követelményeinek megfelelőhessenek, Hivatalunk első sorban a hachsarák munkássága körül, ahonnan az alijázók legnagyobb része kerül ki, igyekezett intenzív tevékenységet kifejteni. A magyarországi hachsarák, amelyek eddig szinte magukra hagyatva végezték nevelési munkájukat és tartották fenn magukat, képtelenek voltak minden követelménynek megfelelni. E helyzetet változtatni, illetve segíteni a magyar Hivatalunk kötelessége, hogy az egyes munkanélküli chalucok elhelyezkedését elősegítse, amelyben Stern Zsigmond mérnök úr is hathatósan közreműködött. A hachsarák életmódját, kulturális munkásságát Hivatalunk állandóan figyelemmel kísérite. Egészségügyileg pedig nem kevesebbet, mint azt érte el Hivatalunk, hogy dr. Izsák Ede főorvos úr segítségével az összes hachsarák díjmentes orvosi kezelésben részesültek és az utóbbi időkben a gyógyszereket is ingyen kapták.

A hachsarán lévő chalucok részére ebben az évben 33 személynek érkezett bevándorlási certifikát. A Palesztinába utazó chalucok természetesen e téren is nehézségekkel küzdenek és egyeseknek az utiköltség megszerzésében Hivatalunk is közreműködött. Hivatalunk sürgetésére a Jewish Agency bevándorlási osztálya a legutóbbi certifikát-kontingensben a chaluc certifikátokon kívül szervezett cionista szakmunkások részére is küldött 6 személyre szóló certifikátot. A bevándorlási osztály a fenti quótán kívül az elmúlt évben kb. 25 certifiká-

tot küldött még Hivatalunkhoz megnevezett személyek részére, akik Palesztinába előzetesen már álláshoz jutottak és akiknek bevándorlási certifikátját az illető szakmunkás palesztinai munkaadója kérvényezte, mint az országban nélkülözhetetlen szakmunkás részére. Az ezeknek szóló certifikátokat a Jewish Agency utasítása értelmében Hivatalunk csak abban az esetben adhatja ki, ha ezeket előzetesen kellően leinformálta és őket Palesztina, illetve cionista szempontból kifogástalannak találta. Az Executiva kimutatása szerint 1935-ben Magyarországról 342, 1936 első felében 62 személy kapott certifikátot.

Segítségére voltunk továbbá azon zsidó testvéreinknek, akik hosszabb-rövidebb időre turistaként utaztak Palesztinába. Ezeket oly irányban támogattuk, hogy utazásukat előkészítettük, elláttuk őket hasznos utbaigazitásokkal és igyekeztünk részükre különféle kedvezményeket megszerezni.

Végül pedig meg kell említenünk a Németországból menekült zsidó testvéreink körüli tevékenységünket. Az utóbbi időkben egyre tömegesebben keresték fel hazánkat németországi zsidók, akik úgyszólván könyöradományokra vannak utalva és akik — sajnos — a magyar zsidóság között nem találnak megértésre anyagi támogatásukat illetően. Hivatalunknak, sajnos nem áll módjában ezen testvéreinknek pénzbeli támogatást nyújtani, de igyekeztünk tőlünk telhetően a zsidó egyesületeknél, intézményeknél és egyes áldozatkész hittestvéreinknél részükre támogatásokat kieszközölni.

Kiadja: A Magyar Cionista Szövetség, Budapest, VI., Andrásy-út 67. I.

Felelős kiadó: dr. Buk Miklós.

Kellner Albert könyvnyomdája, Bpest, VI., Hajós-u. 27. Felelős dr. Kellner L.

A mi feladatunk, hogy az Igéret Földje a Beteljesülés Országá legyen

A M. C. Sz. Hébertainfolyamát október 15-én, csütörtökön este kezdődnek, 7-8-ig kezdőknek, 8-9-ig haladóknak

LELTÁROZVA

2012 AUG 09

Országos Rabbiképzés - Zsidó Egyetem Könyvtára